

Durid Johannesen, forkvinna í Parkinsonfelagnum

KORINI HJÁ PARKINSON SJÚKLINGUM OG TEIMUM AVVARANDI ERU IKKI NØKTANDI

Forkvinnan í Parkinsonfelagnum heldur, at korini hjá Parkinson sjúklingum og teimum avvarandi kundu verðið nógv betur. Ein av høvuðsuppgávunum hjá felagnum er, at kunna sjúklingin, tey avvarandi og almenninginum betur um Parkinson.

SIGURJÓN EINARSSON

Um illgruni er fyri, at tú ert raktur av Parkinson, kann tað ganga rúm tíð áðrenn tú fært staðfest sjálva sjúkuna í Føroyum. Sum nú er, kann tað ganga 1 - 1½ ár frá tí, at kommunulæknin ávísir teg til eina nervasjúkufrøðiliga meting og til sjálva staðfestingina av Parkinson sjúkuni. Ikki fyrr enn tá verður sjúklingurin settur í viðgerð. Eftir hetta, kann tað so ganga eitt háltv ár ella upp til eitt ár, áðrenn sjúklingurin kann fáa næstu viðtalu, og tað heldur forkvinnan í Parkinsonfelagnum, Durid Johannesen, vera alt ov leingi.

Her átti tað at verið soleiðis, at biðitíðin til 1. viðtalu var í mesta lagi tveir mánaðir. Síðani skuldi tað gingið hægst 2-3 mánaðir innan næstu viðtalu, har mann kundi mett um, hvussu heilivágurin virkar og at tað samstundis er eitt gott høvi hjá øllum pørtum at tosa saman um, hvussu viðkomandi hevur tað og hvussu sjúkan ávirkar, heldur Durid.

Eisini heldur forkvinnan í Par-

kinsonfelagnum, at tað hevði lætt um hjá sjúklingum og teimum avvarandi, um samband fekst við eitt parkinsontoymi longu við fyrstu vitjanina. Hetta kundi verið seg lækni, sjúkrarøktarfrøðingur, fysioterapeutur, ergoterapeutur. Á henda hátt kundi tað verðið lættari at fingið ávíst til sálarfrøðing, talulærara, urolog, kostráðgeva osfr., har síðani varð mett um støduna og tørvin, so hjálp og vegleiðing kundi blivið lögð væl til rættis.

Eitt annað, ið eisini kundi verðið bøtt um, er langa biðitíðin at koma til serlækna. Forkvinnan í Parkinsonfelagnum sigur, at tey samskifta við Landssjúkrahúsið um støduna, og har verður roynt at bota um tað. Sum nú er, kemur ein serlækni av sjúkrahúsinum í Bispebjerg í Danmark til Føroya við jøvnum millumbili, og tað er heldur ikki nøktandi, heldur forkvinnan.

Seinastu tvey árin hava vit havt fleiri fundir við leiðsluna á Landssjúkrahúsinum og við landsstýrismannin í heilsumálum um tænaustøðið til fólk, ið hava Parkinson.

Semja er um, at tænaustøðið innan sjúkuøkið sum heild ikki er heilt nøktandi, og í juni í ár fingur vit bræv frá Landssjúkrahúsinum um, at tey eru í gongd við at taka fleiri stig, sum vónandi kunnu bota um støduna. Enn er so stutt fráliðið til at meta um, um tað er blivið betri. Okkara limir tosa framhaldandi um, at biðitíðin er long og at tað er trupult at fáa svar, tá tey ringja um okkurt. Serlæknin er bert til taks, tá hann er í Føroyum, og um fólk ringja um okkurt, so mugu tey ofta bíða við at fáa svar til hann er aftur í Føroyum, sigur Durid.

Korini hjá teimum avvarandi er heldur ikki nøktandi

Parkinsonfelagið roynir at hava eitt gott samskipti við sínar limir, og heldur javnan limafundur runt um í landinum, har felagið kann fáa innlit í, hvussu tað gongur hjá limunum, hvørjir tørvir eru og hvørji ráð kunnu gevast hvørjum øðrum, umframt at vegleiðing um at liva við sjúkuni eisini verður veittur. Her

kemur javnan fram, at tey avvarandi ikki føla seg fáa neyðugu hjálpina. Tey verða brúkt sum hjálparfólk, men mangla ofta at fáa neyðugu kunningina um, hvat Parkinson er og ger við tann sjúka. Tey avvarandi eru tann dagligi stuðulin, men vita ofta ikki, hvat hetta snýr seg um. Tí kenna tey seg ofta, eins og tann sjúki sjálvur, púra útslitin. Tí má meira kunning til, heldur forkvinnan.

Nýggj vitan sigur, at helvtin av viðgerðini fyri Parkinson er heilivágur, hin helvtin er venjing og kunning. Ávisar støður kunnu tykjast sum stórir trupulleikar, men við eitt sindur av kunning, var tað ikki so galið hóast alt, heldur Durid Johannesen.

Kunning er vegurin fram

Forkvinnan í Parkinsonfelagnum heldur eisini, at fólk vita ov lítið um Parkinson sjúkuna, og ofta verða tey sjúku misskilt. Tey vera hildin at vera tvør, ser ella drukkin. Eisini verður ofta hildið, at tann sjúki ikki er heilt klárur, og halda seg aftur at venda sær til viðkomandi ella heldur venda sær til tann avvarandi hjá

sjúklinginum, hóast tey eru eins og áður í sinninum. Durid heldur, at ein av uppgávunum hjá felagnum er at kunna og varpa ljós á, hvat Parkinson er og ger við tann sjúka, soleiðis at hetta lættir um gerandisdagin hjá tí sjúka og tey avvarandi.

Bara tað, at tann sjúki kann hava trupult við at "hava fleiri bóltar í luftini í senn" er týðningarmikið at vita. Tingini skulu vera eitt sindur róligari, og ikki so nógv í senn. Sum t.d. tað at vera til ein stóran føðingardag, har fólk tosa um nógv í senn og skifta evni alla tíðina. Tað kann vera ørkyndi fyri tann sjúka, sigur forkvinnan.

Durid Johannesen heldur eisini, tað verða týðningarmikið hjá teimum avvarandi at vita, at tey kanska skulu leggja gerandisdagin eitt sindur øðrvísi til rættis. Alt tað vanliga kann virka strævið fyri tann sjúka, og tí lættir tað um, at eitt nú útvarps- og sjónvarpstól eru sløkt, so meira friður er til staðar, meðan sitið verður til borðs.